

# Controlelijst losinstallatie voor eerste lossing bulkchemicaliën

BELGIAN ASSOCIATION OF CHEMICAL DISTRIBUTORS



## CODE VAN GOEDE PRAKTIJK BIJ BULKLEVERINGEN VAN VLOEIBARE CHEMICALIEN

### RESPONSIBLE CARE

Opgesteld door de Commissie «Veiligheid, Gezondheid en Milieu»

#### Inhoud:

- Definities
- Procedures
- Bijlages

August Reyerslaan, 80  
B-1030 Brussel

Achtste uitgave dd. oktober 2024



(Gele velden betreffen kritieke lospunten die in orde moeten zijn voor toestemming)

Gegevens Leveringsplaats Ontvanger	
Bedrijfsnaam	
Adres van levering	
Telefoon	
Openingsuren Losplaats	
Contactpersoon	
E-mail contactpersoon	

Product informatie (per product een checklist invullen)	
Product Naam	
UN-n°	
ADR klasse	

Installatie					
Aanwezigheid van de operator bij het aansluiten (en afkoppelen) van de tankwagen op de installatie? (zie ADR 1.3)		<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	<input type="checkbox"/> Onbemande losplaats (zie leveranciersvoorwaarden)	
Is er tijdens het lossen toezicht aanwezig?					
		<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
Opstelling Opslagtank	<input type="checkbox"/> Bovengronds <input type="checkbox"/> Ondergronds <input type="checkbox"/> Op verdieping <input type="checkbox"/> In kelder				
	<input type="checkbox"/> Binnen <input type="checkbox"/> Buiten				
Lossen in IBC?	<input type="checkbox"/> Nee <input type="checkbox"/> Ja, mits volgen procedure leverancier				
Kan er met een trekker-oplegger geleverd worden?		<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
Is de losplaats / het lospunt goed (veilig) bereikbaar?		<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
Vrije doorrij hoogte:	m	Vrije doorrij breedte:	m		
Inhoud opslagtank	m <sup>3</sup>		liter		
Inhoud vermeld	Op tank	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
	Op aankoppeling	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
Productnaam + gevaarsinfo + UN-nummer vermeld	Op tank	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
	Op aankoppeling	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee		
Opslagtank is conform gekeurd tot (DD/MM/YYYY): ..... (keuringsattest ter info kan mee bezorgd worden)					
Materiaal te specificeren					
Tank (binnenzijde)	<input type="checkbox"/> RVS <input type="checkbox"/> Staal <input type="checkbox"/> PVC	<input type="checkbox"/> PE	Andere:		
Leidingen lospunt-> tank	<input type="checkbox"/> RVS <input type="checkbox"/> Staal <input type="checkbox"/> PVC	<input type="checkbox"/> PE	Andere:		
Afsluiters lospunt	<input type="checkbox"/> RVS <input type="checkbox"/> Staal <input type="checkbox"/> PVC	<input type="checkbox"/> PE	Andere:		
Aankoppeling klant	<input type="checkbox"/> RVS <input type="checkbox"/> Staal <input type="checkbox"/> PVC	<input type="checkbox"/> PE	Andere:		
Vulleiding	Diameter: inch / cm / DN* *doorhalen wat niet van toepassing is	<input type="checkbox"/> Ondervulling <input type="checkbox"/> Bovenvulling			
	Lengte: m	Opvoerhoogte: m			
Overvulbeveiliging opslagtank	<input type="checkbox"/> Nee <input type="checkbox"/> Visueel alarm	<input type="checkbox"/> Akoestisch alarm			
Alarm ingesteld op	<input type="checkbox"/> 90% <input type="checkbox"/> 95% <input type="checkbox"/> 98%	Andere:			
Beveiliging sluit de afsluiter?	<input type="checkbox"/> Nee <input type="checkbox"/> Ja, bypass voor purgeren losslang mogelijk	<input type="checkbox"/> Ja, bypass voor purgeren losslang niet mogelijk			
Niveau-uitlezing is zichtbaar aan loskraan?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee			
Indien nee, welke methode?	(vlotter op tank, display op losplaats, ...)				
Afstand van het lospunt tot de tankwagen	m (bij voorkeur < 6 m)				
Losslang van	<input type="checkbox"/> leverancier		<input type="checkbox"/> klant		
Mogelijkheid tot het spoelen van losslangen (cfr. wetgeving)?	<input type="checkbox"/> Ja		<input type="checkbox"/> Nee		
Vaste aankoppeling installatie (zie bijlage)	<input type="checkbox"/> KNZ <input type="checkbox"/> TW (Duits)	<input type="checkbox"/> Guillemin	<input type="checkbox"/> Rosita/melk <input type="checkbox"/> Camlock	<input type="checkbox"/> Andere	
Opm KNZ: (M)Man / (F) vrouw (R)rechtse / (L)linkse draad	<input type="checkbox"/> M <input type="checkbox"/> R <input type="checkbox"/> M <input type="checkbox"/> F <input type="checkbox"/> L <input type="checkbox"/> F	<input type="checkbox"/> M <input type="checkbox"/> F	<input type="checkbox"/> M <input type="checkbox"/> F		
Aankoppeling klant diameter	inch / cm / DN* *doorhalen wat niet van toepassing is				
Hoogte aankoppelpunt t.o.v. straatniveau	cm				
Koppelpunt is vergrendeld (elektronisch, hangslot, ...)?	<input type="checkbox"/> Ja, wijze:			<input type="checkbox"/> Nee	

Ontluchting diameter opslagtank	inch / cm / DN* *doorhalen wat niet van toepassing is				
Ontluchting voorzien van gaswasser of filter	<input type="checkbox"/> Ja		<input type="checkbox"/> Nee		
Installatie klant voorzien van dampretour	<input type="checkbox"/> Ja		<input type="checkbox"/> Nee		
Dampretour installatie koppeling type	<input type="checkbox"/> KNZ <input type="checkbox"/> TW (Duits) <input type="checkbox"/> Guillemin	<input type="checkbox"/> Rosita/melk	<input type="checkbox"/> Camlock	<input type="checkbox"/> Andere:	
Dampretour installatie diameter	inch / cm / DN*				
Dampretourslang van	<input type="checkbox"/> leverancier		<input type="checkbox"/> klant		
Het lossen gebeurt via:	<input type="checkbox"/> zwaartekracht (gravitair)				
	<input type="checkbox"/> de pomp van de klant				
	<input type="checkbox"/> de pomp van de tankwagen				
	<input type="checkbox"/> perslucht van de tankwagen				
	<input type="checkbox"/> perslucht van de klant				
	<input type="checkbox"/> stikstof van de klant				
Is er een werkende nooddouche in onmiddellijke omgeving?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee			
Afstand nooddouche tot lospunt	m				
Is er een werkende oogdouche in onmiddellijke omgeving?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee			
Afstand oogdouche tot lospunt	m				
Waterslang met voldoende lengte aanwezig:	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee			

Aanvullende info voor brandbare vloeistoffen (vlampunt < 60°C)		N.V.T.	
Is er een aardingspunt aanwezig?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Is er in geval van verplichte aarding, een interlock beveiliging aanwezig op het losproces?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Indien niet is er een andere controle op het gebruik van aarding?			
ATEX-keuring van de losplaats geldig tot: .....			
Is de gemeten weerstand (volgens rapport) < 10 Ohm?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Is er ATEX signalisatie aanwezig?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	

Overige info			
Is er een geschreven losprocedure opgesteld?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Zijn de taken en verantwoordelijkheden van klant en chauffeur hierin duidelijk vastgelegd?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Monsternaam?	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee	Door klant	<input type="checkbox"/> Ja <input type="checkbox"/> Nee
Goede algemene indruk / housekeeping (geen rommel, noodvoorzieningen en toegangswegen vrij, etc.)?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Kan men bij een calamiteit de losplaats via minimaal 2 routes verlaten?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Goede verlichting t.b.v. lossen buiten daglichturen?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Kan de losplaats afgebakend worden? OPM! Lossen vanaf de openbare weg is niet toegestaan.	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Zijn er speciale instructies van toepassing bij de klant?	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	
Zo ja, welke:			
Met toestemming of door het bedrijf zijn er foto's van de losplaats bijgevoegd!	<input type="checkbox"/> Ja	<input type="checkbox"/> Nee	

Ondertekening door deskundige van de ontvanger van bulkproduct:

Naam:

Datum:

Handtekening:

Checklist  ingevuld of  gecontroleerd door Leverancier:

Naam:

Datum:

Handtekening:

Volledig ingevuld formulier opsturen naar:



## DEFINITIES

### BULKLEVERING

Het transfereren van een chemische vloeistof van een transporttank naar de overeenstemmende opslagtank van de klant, en dit bij middel van een losslang die de verbinding maakt tussen de transporttank en de desbetreffende vaste losleiding van de overeenstemmende opslagtank.

### PRODUCTEN

Het betreft hier alle vloeibare chemische producten in bulk en voornamelijk die als gevaarlijk zijn ingedeeld.

### TRANSPORTTANK

Het betreft hier een tankinstallatie, bevestigd op een daartoe uitgerust voertuig, waarmee de bulkvloeistof wordt geleverd en gelost in de opslagtank van de klant. Het gaat hier dus niet over verpakkingen.



### OPSLAGTANK

Het betreft hier een vast geïnstalleerde tank, voorzien van de wettelijk voorgeschreven veiligheidsuitrustingen (inkuiping, overvuldetectie, enz...) en voorzien van de wettelijk vereiste aanduidingen.

### OVERVULDETECTIE

Alarmsysteem dat het overlopen van de tank beveiligd. Sommige systemen bevatten filters met silicagel/actieve kool vulling. Deze vullingen moeten regelmatig onderhouden en vervangen worden om blokkering van het systeem, met mogelijk scheuren van de tank, te vermijden.

### LOSPLAATS

Dit is een welbepaalde zone, aangelegd volgens de wettelijke voorschriften (bv. inkuiping), waar de vrachtwagen zich dient te plaatsen om te lossen.



### LOSSLANG

Een slang die de transporttank verbindt met de vaste losleiding.

### VASTE LOSLEIDING

Dit is een vast geïnstalleerde leiding die de opslagtank verbindt met het lospunt op de losplaats, voorzien van een aangepaste koppeling met vermelding van de productnaam, het UN-nummer en alle andere wettelijke opschriften. Deze vaste losleiding is zo geplaatst dat de verbinding met de transporttank kan gemaakt worden met ideaal één losslang (ca. 6 meter lang) en op een veilige wijze (hoogte, bereikbaarheid). Indien één losslang niet kan, zijn maximaal twee aaneengekoppelde slangen mogelijk. De aansluiting op de koppeling gebeurt ideaal onder een natuurlijke helling of de koppeling wordt ondersteund.

### KOPPELINGEN



Dit zijn de aansluitstukken die gemonteerd zijn op beide uiteinden van de losslang, om aan de ene kant de transporttank aan te sluiten en aan de andere kant de vaste losleiding. Er wordt maximaal 1 overgangsstuk toegestaan.

### VERANTWOORDELIJKE OPERATOR

Een persoon bevoegd voor de losinstallatie van de klant en deze veilig kan bedienen, zodat de lossing correct verloopt. Deze functie kan nooit door de chauffeur alleen worden uitgeoefend. Er wordt verwezen naar ADR Hoofdstuk 1.3 (Opleiding van personen betrokken bij vervoer van gevaarlijke goederen) en Hoofdstuk 1.4 (Veiligheidsplichten van alle betrokkenen).

## LOS PROCEDURES VOOR VLOEIBARE BULKPRODUCTEN



**Hij controleert vóór het lossen of de volledige hoeveelheid wel degelijk in de opslagtank kan gelost worden. Slechts na een duidelijk akkoord van de verantwoordelijke operator wordt met het lossen gestart.**

De chauffeur ziet na of onderstaande zes kritische punten in orde zijn. Indien één van de punten niet in orde is, wordt er niet gelost en dient de chauffeur contact op te nemen met zijn afdelingshoofd/opdrachtgever. De vastgestelde tekortkomingen op de kritische punten worden op de verzendnota/CMR genoteerd.

De volgende 6 kritische punten dienen in orde te zijn:

- Aanwezigheid medewerker-klant tijdens aan- en afkoppelen
- Veilige toegang tot het aansluitpunt
- Losplaats is afgebakend tijdens lossing (géén publieke doorgang)
- Vaste aansluiting met duidelijke etikettering
- Aardingspunt aanwezig (in geval van ADR-brandbare stoffen)
- Oog- of nooddouche aanwezig (alternatief stromend water)

Bij lossing van solventen, zuren, basen in bulk gelden de volgende supplementaire regels:

- De chauffeur zorgt eerst voor zijn **persoonlijke beschermingsmiddelen (=PBM's)** (zoals helm, bril en gelaatsscherm, aangepaste handschoenen en werkkledij, veiligheidsschoenen/laarzen). Bij zuren & basen eveneens de chemical-suit en een volledig aansluitende veiligheidsbril zijn verplicht. Ook de verantwoordelijke (klant)operator moet instaan voor, en toezien op het correct gebruik van de vereiste PBM's volgens de aard van de gevaarlijke producten.
- De chauffeur koppelt de losslang aan de transporttank. De verantwoordelijke operator koppelt de losslang aan de installatie van de klant. Deze installatie dient degelijk geïdentificeerd en geëtiketteerd te zijn.**

## Richtlijn voor koppelingen

Kleurcode die in de tabel wordt gebruikt:

**Groen:** koppeling die de voorkeur geniet

**Geel:** aanvaardbare koppeling

**Oranje:** aanvaardbare koppeling die echter te vermijden is omdat ze niet aan één (of meer) van de bovenvermelde criteria voldoet

**Rood:** onaanvaardbare koppeling

De werkgroep streeft uiteraard naar een situatie waarin alleen de koppelingen worden gebruikt die de voorkeur genieten.

	TW (VK) DN50 SS	TW (VK) DN80 SS	Guillemin DN80 SS	Guillemin DN50 SS	KNZ M88 PE CCW mannelijk	KNZ M110 PE CCW mannelijk	KNZ M88 PE CW mannelijk	KNZ M110 PE CW mannelijk	Camlock	Guillemin PE/PP
Zuren die metaal aantasten										
Andere zuren										
Alkaliën										
Solventen										
Natriumhypochloriet										

### Definities

<b>SS:</b>	Stainless Steel – Roestvrij staal- RVS	<b>PE/PP:</b>	Polyethyleen, polypropyleen
<b>CCW:</b>	Tegen de klok in (linksdraaiend)	<b>CW:</b>	Met de klok mee (rechtsdraaiend)
<b>Zuren die metaal aantasten:</b>	Hydrochloorzuur, zwavelzuur (con. < 70%), Zinkchloride, IJzerchloride, Polyaluminiumchloride (PAC, ...)	<b>Andere zuren:</b>	Fosforzuur, salpeterzuur, zwavelzuur > 70 %
<b>Alkaliën:</b>	Bijtende soda, kaliumhydroxide, ammoniakoplossing	<b>Solventen:</b>	Koolwaterstoffen

- De chauffeur en de verantwoordelijke operator kijken na of de verbinding tussen de transporttank en de vaste losleiding correct is.
- Bij het lossen van ontvlambare producten** moet de transporttank voorafgaandelijk geaard worden alvorens met het lossen kan begonnen worden. **Zowel de vaste opslagtank als de vaste leidingen bij de klant moeten eveneens via een equipotentiaal met de aarding gekoppeld zijn.**
- Voor het lossen en laden van chemische vloeistoffen wordt gebruik gemaakt van een vaste rechtsdraaiende koppeling volgens de standaardkoppelingen aanbevolen in de matrix in bijlage. Voor **Natriumhypochloriet** is omwille van veiligheidsredenen enkel een koppeling met **linkse draad toegelaten**, om gevaarlijke vermenging met andere producten te voorkomen. Deze standaard matrix werd uitgewerkt op basis van de compatibiliteit van het materiaal met het product, de veiligheid, het gebruiksgemak, mogelijke lekken en beschikbaarheid. Er wordt stellig aanbevolen om verloopstukken te vermijden en maximaal dichtingen te vernieuwen.
- Het is ten eerste aangeraden voor de veiligheid van de chauffeur en de verantwoordelijke operator, zich vooraf te vergewissen waar nooddouches voorzien zijn in de omgeving van de losplaats, evenals de noodstop van de installatie.
- Het lossen gebeurt:
  - of via graviteit
  - of via de pomp van de klant
  - of via de pomp van de vrachtwagen van de leverancier
  - of met de compressor van de vrachtwagen (alleen in geval van zuren/basen)
  - of via de persluchtdrukinstallatie van de klant (voor niet ADR-brandbare producten)
  - of via de stikstofinstallatie van de klant (voor ADR-brandbare producten);
- De chauffeur blijft tijdens het lossen bij zijn vrachtwagen en de verantwoordelijke operator houdt toezicht op de losactiviteit.
- Indien het lossen gebeurt met de compressor van de

vrachtwagen dan zal dit gebeuren onder een maximale werkdruk van 2,2 bar. De chauffeur zal op het einde van het lossen onmiddellijk de loskraan van de transporttank en van de persluchttoevoer afsluiten, en vervolgens langzaam de persluchthoud van de transporttank laten ontsnappen via de voorziene installatie van de klant. De resterende druk in de transporttank moet veilig kunnen afgelaten worden alvorens men zich terug op de openbare weg begeeft.

- Vervolgens koppelt de chauffeur de losslang af van zijn transporttank en de verantwoordelijke operator van de vaste losleiding. De chauffeur voorziet de losslang van afsluitdoppen alvorens deze op te bergen.

**ADR- en CLP-gevaarlijke bulkproducten mogen enkel gelost worden in opslagtanks. Voor lossen in IBC's wordt verwezen naar de voorwaarden van de leverancier. Rechtstreeks lossen is nooit toegestaan in vaten, open bakken, open baden, enz....**

- Alle onregelmatigheden (weigering product, te weinig geleverd, onvolledige lossing enz...) worden samen met de eventuele reden genoteerd op de verzendnota. Tevens zal de chauffeur contact nemen met zijn afdelingshoofd dispatching, alvorens te vertrekken bij de klant.
- De chauffeur laat de klant op de verzendnota aftekenen voor ontvangst, met vermelding van zijn naam. De klant ontvangt een exemplaar van de verzendnota.
- Alvorens de installaties van de klant te verlaten, zal de chauffeur op het « vervoerdocument voor de ledige, niet gereinigde tanks » de gegevens van de ledige tank of compartiment noteren in overeenstemming met de geldende ADR wetgeving.
- De chauffeur verlaat via de aangewezen weg de losplaats van de klant.